

Μια προσέγγιση των προβλημάτων της Δημόσιας Διοίκησης

Η παθογένεια της Δημόσιας Διοίκησης στη χώρα μας δεν αποτελεί είδηση. Τις τελευταίες δυο δεκαετίες, μάλιστα, διεξάγονται επανειλημμένες συζητήσεις - πρόσφατα χαρακτηρίζονται ως διαβουλεύσεις - για τα χρόνια νοσήματα που τη μαστίζουν. Εν τω μεταξύ συγκροτούνται

δεκάδες επιτροπές για την καταγραφή των επιμέρους προβλημάτων και άλλες τόσες για την εξεύρεση των πιθανών λύσεων, οι οποίες στη συνέχεια υποκαθίστανται από νέες, είτε διότι οι προηγούμενες κρίθηκαν ανεπαρκείς είτε διότι μεσολάβησε αλλαγή του κυβερνητικού σχήματος. Παράλληλα τα προβλήματα μεταλλάσσονται και μεγεθύνονται σε τέτοιο βαθμό, ώστε σήμερα όλοι μας αναγκαζόμαστε να παραδεχτούμε ότι «δε λειτουργεί τίποτε».

Κάποιος βέβαια ίσως σκεφτεί ότι τα ίδια λέγαμε τη δεκαετία του 70, τη δεκαετία του 80 και του 90. Αυτό όμως που διαφοροποιεί τη σημερινή κατάσταση από την κατάσταση που επικρατούσε τότε είναι ότι τότε υπήρχαν ακόμη τα χρονικά περιθώρια και οι προϋποθέσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων. Σήμερα τα περιθώρια έχουν εξαντληθεί και δεν δίνονται άλλες αναβολές.

Επιβάλλεται λοιπόν να βγούμε από αυτό το χάος, όπου τίποτε δε λειτουργεί όπως πρέπει,

διότι σήμερα διακυβεύονται πολύ περισσότερα από τα ατομικά μας συμφέροντα, είτε αυτά είναι οικονομικά είτε αυτά είναι πολιτικά. Σήμερα είμαστε επιπλέον αντιμέτωποι με ένα δημόσιο χρέος που το ύψος του προκαλεί τρόμο και οι όροι αποπληρωμής του υπονομεύουν εκτός από το πενιχρό μας εισόδημα, το μέλλον μας ως λαού, την εθνική μας ταυτότητα και δυστυχώς ακόμη και την εθνική μας ακεραιότητα. Δυστυχώς όμως επειδή οι εθνικές μας συνήθειες δύσκολα αποβάλλονται, ο φαύλος κύκλος συνεχίζεται.

Η συγκρότηση επιτροπών - για πολλοστή φορά - για την αντιμετώπιση της κατάστασης και η υιοθέτηση νέων νομοθετημάτων - συχνά πιο πολύπλοκων από τα προηγούμενα - θα ήταν σήμερα όχι μόνο ματαιοπονία, αλλά θα προκαλούσε πολλαπλάσια προβλήματα αυτών που προοριζόταν να αντιμετωπίσει. Χρειάζονται εφικτές λύσεις τώρα. Πάνω απ' όλα όμως χρειάζεται η Δημόσια Διοίκηση να βρει το δρόμο της, ο οποίος περιγράφεται σαφώς στον ίδιο τον τίτλο της και δεν είναι άλλος από το να γίνει ουσιαστικά δημόσια και να υπηρετεί αποκλειστικά τον Έλληνα πολίτη.

Τον πολίτη που έχει ενημερωθεί εκ των προτέρων και με σαφήνεια από τους αρμόδιους φορείς για τις υποχρεώσεις του και προσέρχεται στις διάφορες υπηρεσίες αξιώνοντας να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά, πολιτισμένα και με αξιοπρέπεια.

Όχι πως ο Έλληνας πολίτης - ο οποίος είναι φύσει ανυπότακτο πνεύμα - δεν έχει συχνά τη διάθεση να παρακάμψει θεσμούς και διαδικασίες για να προωθήσει το αίτημά του, αλλά ακόμη

και στην περίπτωση αυτή, τίποτε αξιόποιο ή μεμπτό δε θα συνέβαινε εάν υπήρχαν οι δικλείδες ασφαλείας που θα τον απέτρεπαν από τέτοιες σκέψεις.

Δυστυχώς, όμως, η εκάστοτε πολιτική ηγεσία, αντί να αξιοποιήσει τα θετικά σημεία της ιδιοσυγκρασίας του, εκμεταλλεύεται τις αδυναμίες και τις ανασφάλειές του προκειμένου να εξασφαλίσει την παραμονή της στην εξουσία και να αυξήσει την ανοχή του στα πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά της ολισθήματα, διαβρώνοντας σκόπιμα τον τρόπο σκέψης του και μεταβάλλοντάς τον σε πελάτη με σχέση εξάρτησης. «Για όσο διάστημα εσύ, ο Έλληνας πολίτης, θα με ψηφίζεις, εγώ η εξουσία θα ικανοποιώ τις απαιτήσεις σου. Θα διορίζω το παιδί σου στο δημόσιο, θα ρυθμίζω τα χρέη σου, θα παραβλέπω το φακελάκι που δίνεις στο γιατρό του δημόσιου νοσοκομείου, προκειμένου να μπεις στο χειρουργείο έγκαιρα».

Σε καμία περίπτωση όμως δε θα πρέπει η αδυναμία του πολίτη να αντιμετωπίσει τις καθημερινές του ανάγκες, να αποτελέσει το άλλοθι για τα ανομήματα της εξουσίας, διότι πολύ απλά η συμπεριφορά αυτή και των δύο έχει ολέθριες συνέπειες για την ελληνική κοινωνία.

Σε μια χώρα όπου η Δημόσια Διοίκηση χαρακτηρίζεται από - σκόπιμη - νομοθετική ασάφεια, πολύπλοκες και χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες, το μόνο ξεκάθαρο και αδιαμφισβήτητο γεγονός είναι η πελατειακή σχέση μεταξύ κράτους και πολίτη και οι κανόνες αθέμιτου ανταγωνισμού που τις διέπουν. Όλοι όμως γνωρίζουμε ότι ο αθέμιτος ανταγωνισμός, παρά τα όποια βραχυπρόθεσμα μετρήσιμα οφέλη μπορεί να αποφέρει, έχει πάντοτε στο τέλος ολέθριες συνέπειες για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

Αναμφισβήτητα οι πολίτες δεν είναι άμοιροι ευθυνών, διότι, σε σημαντικό ποσοστό τους, συνηθίζουν να επιλέγουν την εκάστοτε εξουσία με ιδιοτελή κίνητρα. Η ευθύνη όμως της πολιτικής

εξουσίας είναι τεράστια, διότι πρωταρχικός της ρόλος είναι να δημιουργήσει όλες εκείνες τις απαραίτητες προϋποθέσεις, ώστε ο πολίτης να αισθάνεται ασφαλής στον τόπο του και να μην χρειάζεται να καταφεύγει σε τερτίπια και κόλπα για να εξυπηρετηθεί όπως του αξίζει σε μια δημόσια υπηρεσία είτε αυτή είναι η εφορία, είτε η πολεοδομία είτε ένα δημόσιο νοσοκομείο.

Η οικονομική κατάσταση στην οποία έχουμε περιέλθει είναι τραγική, αλλά αναστρέψιμη. Θα χρειαστεί βέβαια πολύς χρόνος, συνεπής στάση απέναντι στο πρόβλημα και θυσίες, κυρίως από όλους εμάς που σε καμία περίπτωση δεν προκαλέσαμε το πολυσυζητημένο έλλειμμα, αλλά θα αντιμετωπιστεί.

Εάν όμως δεν πιέσουμε για τη λήψη γενναίων αποφάσεων, ώστε το ήθος, η διαφάνεια και η αξιοκρατία να γίνουν το σημείο αναφοράς και το μέσο υλοποίησης των στόχων του δημόσιου τομέα, τότε αναπόφευκτα θα έρθουμε αντιμέτωποι με το απόλυτο χάος.

Τα συσσωρευμένα προβλήματα δεκαετιών δε λύνονται σε μια νύχτα, είναι όμως απαράδεκτο να διαιωνίζονται, όταν μάλιστα μπορούν σταδιακά να προσεγγισθούν αποτελεσματικά από την κυβερνητική εξουσία υπό την προϋπόθεση ότι αυτή θα επιδείξει επιτέλους πολιτική βούληση.

Πληθαίνουν τελευταία οι φωνές για ιδιωτικοποίηση του δημόσιου τομέα. Άραγε ο ιδιωτικός τομέας λειτουργεί άψογα; Είναι όλες οι διαδικασίες διαφανείς; Το ατομικό συμφέρον τάσσεται πάντοτε στην υπηρεσία των πολλών; Η γενικευμένη απαξίωση του δημόσιου τομέα δεν λύνει κανένα πρόβλημα. Χιλιάδες δημόσιοι υπάλληλοι διαθέτουν και τα τυπικά προσόντα και το ήθος για να φέρουν εις πέρας το έργο που τους εμπιστεύθηκε η πολιτεία.

Παντού και πάντοτε θα υπάρχουν ευσυνείδητοι, λιγότερο ευσυνείδητοι όπως και ασυνείδητοι εργαζόμενοι. Συνεπώς, δεν πρέπει να αντιμετωπίσουμε την κατάσταση ιστοπεδωτικά. Ο στόχος όλων μας, είτε στο δημόσιο είτε στον

ιδιωτικό τομέα, πρέπει να είναι να αυξήσουμε, με τα απαραίτητα κίνητρα, το ποσοστό των πρώτων και παράλληλα, με τους κατάλληλους μηχανισμούς, να μειώσουμε το ποσοστό των δεύτερων και των τελευταίων.

Οι δημόσιες υπηρεσίες πρέπει επιτέλους να αποκτήσουν ανθρώπινο πρόσωπο. Όχι πια γκρίζα παραμελημένα κτίρια με ανύπαρκτη ή υποτυπώδη υλικοτεχνική υποδομή, αλλά σύγχρονες εγκαταστάσεις πλήρως μηχανοργανωμένες.

Όχι πια απρόθυμοι υπάλληλοι που ανυπομονούν να συμπληρώσουν το συντάξιμο χρόνο, αλλά εργαζόμενοι με διάθεση να επιμορφωθούν και να προσφέρουν αξιόλογο έργο.

Όχι άλλη γραφειοκρατία ή περαιτέρω κωδικοποίηση της ήδη υπάρχουσας πολύπλοκης νομοθεσίας, αλλά απλούστευση των διαδικασιών και απλοποίηση του νομικού πλαισίου μέσα στο οποίο πρέπει να λειτουργούν οι υπηρεσίες.

Ουσιαστική αξιολόγηση της απόδοσης των εργαζομένων με αξιοκρατικά κριτήρια και

διαφανείς διαδικασίες και όχι βάσει πολιτικών σκοπιμοτήτων ή άλλων ανούσιων τυπικοτήτων που διαιωνίζουν την ανικανότητα και αποθαρρύνουν την ποιοτική προσφορά και την ανάληψη ατομικής πρωτοβουλίας.

Μόνον όταν θα έχουν δοκιμαστεί ανεπιτυχώς όλα τα παραπάνω νομιμοποιούμαστε να καταργήσουμε το θεσμό των δημόσιων υπηρεσιών. Στο μεταξύ ας αφήσουμε κατά μέρος τις καταστροφολογίες και ας αποδείξουμε ότι, εάν η πολιτική εξουσία έχει το θάρρος να προχωρήσει σε βαθιές ουσιαστικές τομές, όλοι εμείς οι κρατικοί λειτουργοί και θέλουμε και μπορούμε να βοηθήσουμε προς αυτήν την κατεύθυνση.

Δημήτριος Νίνος
Πρόεδρος του ΤΕΙ Αθήνας

